

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Opera Mystica V. Ac Mystici Doctoris F. Ioannis A Crvce
Primi Religiosi Discalceati Ordinis B. V. M. De Monte
Carmelo Et Seraphicæ Virginis Theresiæ fidelissimi
coadiutoris**

Juan <de la Cruz>

Coloniæ Agrippinæ, 1639

Cap. 10. Propositio decima elucidatur, & Sanctorum Patrum, illustriumque
Doctorum testimonijs illustratur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37873

B.
Joannis
à Cruce

Opera
mystica

NVI

128

Quæ doctrina sic explicata verissima est, eamque approbat Magister Basilius Legionensis in Defensorio læpè citato, propositione 12. colligiturque ex eo quod docet Gerson, opusc. de Mystica Theologia practica, consideratione quarta, refert, & sequitur Frater Bartholomæus à Martyribus in secunda parte compendij capite 11. cui coniungenda est doctrina Tauleri cap. 35. institutionum, vbi sic inquit: *Quid queratur, cur omnibus imaginibus renuntiandum sit? Respondetur eam ob causam, quod non nisi via quadam sint ad nudam, & simplicem veritatem, &c.*

33. Quod hoc exemplo potest optimè declarari, si enim habuerit quis ante conspectum suum imaginem Regis, ac simul ipsam personam Regis, ineptum esset non omittere pro tunc reuerentiam, & intuitionem imaginis, eo quod illi videretur indecorum esse, prædictam reuerentiam imagini regis non exhibere, id inquam tunc stultum esset, siquidem maior irreuerentia esset, debitum honorem, & reuerentiam ipsi personæ Regis, quam in conspectu haberet, immediatè non exhibere, ut se in reuerenda, & honoranda imagine regia occuparet; ita ergo in præsentem, cum persona spiritualis, & perfectæ internè attendat, ac veluti præsentem habeat Deum, & Sanctos, si vellet pro tunc se diuertere ab interna adoratione ipsius Dei, & Sanctorum, ut ad eorum imagines externas se conuerteret, proculdubio imprudenter, ac inordinatè se geret: cum igitur personæ spirituales, & perfectæ huic internæ attentioni ad Deum frequenter incumbant, excitatumque habeant affectum ad Dei, & Sanctorum cultum, & veneratorem, quidquid medijs imaginibus externis querere possent, frequenter sine illis obtinere solent, & idè non adèdè indigent, neque viuunt externarum imaginum usu, sicut illi, qui propter defectum internæ attentionis ad Deum, & ad res spirituales, prædictis medijs sensibilibus frequenter indigent, iuxta hunc ergo sensum, quæ ipsa verba propositionis Mystici nostri Doctoris satis exprimunt, verissima est hæc doctrina, & ab omni sinistra suspitione libera, ut ex dictis satis superque constat.

34. Tandem in fine huius elucidationis animaduertimus id ipsum, quod circa usum, & cultum imaginum ex doctrina Mystici nostri Doctoris diximus, & explicuimus, ad usum etiam, & deuotionem locorum Sanctorum, cuiusmodi sunt oratorij, & alia similia deuotionis prouocatiua, seu excitatiua applicandum esse, ut bene notauit Basilius Legionensis loco citato, constatque manifestè ex Mystica nostri Doctoris doctrina, quæ proinde verissima, & vtilissima est.

CAPVT X.
PROPOSITIO DECIMA ELVCIDATUR,
& Sanctorum Patrum, illustriumque Doctorum
testimonijs illustratur.

21. PERGIMVS vterius ad elucidandam decimam propositionem, quam habet Mysticus noster Doctor lib. 1. *Obscura Notis*. cap. 4. vbi sic loquitur,

Cerebro siquidem euenit vt in ipsismet spiritualibus exercitijs, absque eo quod hoc in eorum situm sit potestate impuri sensualitatis motus exurgant & sentiantur: hoc interdum tunc fit, cum spiritus sublimem exercet orationem, vel certe poenitentiam ac Eucharistia Sacramentis vitur. Qui motus cum non sint (vt dixi) in illorum potestate, ex vna è tribus causis oriuntur. Primo loco huiusmodi commotiones (quanquam raro, & in hominibus debilis complexionis) à suauitate, qua in rebus spiritualibus demulcerur natura, interdum promanare solent: cum enim spiritus sensusque suauitate illa fruatur, refectione seu recreatione illa qualibet etiam hominis pars, secundum proportionem & proprietatem suam, ad delectationem prouocatur; Tunc enim spiritus, qui est superior pars, ad oblectandum & se Deo recreandam excitatur; sensualitas vero, qua inferior est portio, ad sensibilem suauitatem & delectationem permouetur; non enim nouit illa alio delectationis modo frui, vnde accidere potest, animam secundum spiritum in oratione Deo esse intentam; ex alia vero parte secundum sensum, rebelliones ac commotiones sensuales passiuè, non absque graui sua reuoluntia & nauisga, experiri.

§. 1.

Verus, & legitimus propositionis sensus ex ipsa Mystici N. IO ANNIS doctrina aperte demonstratur.

PRO elucidatione, & vera intelligentia huius propositionis, & vt manifestè constet quantum à turpibus erroribus hæreticorum, qui Illuminati dicuntur, re vera distet, solum est necessarium ipsa propositionis verba attendere, ac perpendere. Et enim nequaquam in eis asserit Mysticus, ac purissimus noster Doctor id, quod prædicti hæretici turpiter assererant, scilicet motus, ac delectationes turpes, & inhonestas pollicitè, & cum libero consensu voluntatis à personis spiritualibus amplecti, & desiderari, ac intendi, eo quod ex redundantia spiritus eas dimanare assererant. Huius namque pestiferi, & turpissimi erroris oppositum expressè docet in hac propositione Venerabilis noster IOANNES, siquidem asserit huiusmodi sensualitatis motus, quos aliquando personæ spirituales orationi incumbentes patiuntur, non esse in eorum libera potestate, atque adeò nequaquam liberos, sed merè naturales; illi vero hæretici asserunt esse liberos, & cum consensu voluntatis: præterea docet IOANNES noster huiusmodi motus contingere, Non absque graui animæ reuoluntia, ipsi vero asserunt ab ipsa anima libenter amplecti, imò & desiderari, ac intendi: tandem Mysticus noster Doctor asserit huiusmodi motus oriri ex naturæ debilitate, & infirmitate; prædicti vero hæretici ex ipso spiritu oriri asserunt, & ideò manifestè constat non minus distare IOANNIS nostri doctrinam à prædicto errore, quam lucem à tenebris, nulloque, vel apparenti prætextu posse, sine manifesta calumnia, tam turpem errorem Angelico tuic viro tribui.

Vnde legitimus, & securissimus huius propositionis sensus est, què ipsa verba satis expriment, scilicet quod aliquando cum mens circa rerum spiritualium contemplationem, & delectationem est occupata, simul inferior hominis pars, non quidem per se ex vi spiritus, seu affectionis spiritualis, sed merè concomitanter, & per accidens occasione aliqua ex delectatione circa res spirituales per accidens & remote

B.
Joannis
à Cruce

Opera
mystica

NVI

129

desumpta, patitur motus aliquos turpes, & inhonestos provenientes ex ipsius natura, seu partis inferioris debilitate, absq; vlllo consensu voluntatis, in cuius potestate non est tunc prædictos motus evitare, imò potius ipsa voluntate renuente, & cum magna eius displicentia eos patitur, quod ad evitandam molestiã anxietatem & afflictionem sanctarum mentium, quæ huiusmodi res intuitè patiuntur, & ad earum salutem, ne scilicet propter hæc ab orationis, & contemplationis saluberrimis exercitiis auertantur, adnotare, & docere convenientissimum fuit.

§. II.

Ratione, & experientia propositionis doctrinæ comprobatur.

4. **A**D hunc ergo sensum, quem ipsa clarè exprimit, intellecta hæc propositio verissima proculdubio est, constatq; tum experientia, sæpe enim audiuimus personas aliquas spirituales vitam perfectissimam, atque purissimam agentes fateri non sine magna verecundia se in oratione, vel contemplatione, ac rerum spiritualium delectatione huiusmodi turpibus motibus, ac delectationibus sensualibus, reluctante voluntate, imò, & cum magna animi molestiã, & dolore in inferiori parte affici. Tum etiam ratione philosophica, quam indicat sapientissimus Magister Basilus Legionensis in Defensorio supra citato propositione 18. Etenim certum est, quod magna aliqua lætitia, vel tristitia ipsius animæ propter cõiunctionem eius ad corpus est etiã occasionaliter causa transmutationis corporalis secundum calorem, vel frigus, quæ transmutatio per accidens se habet ad prædictum animæ affectum, per se tamen ordinatur ad aliquem actum appetitus sensitivi, quæ doctrinam expressè docet D. Thom. q. 26. de verit. art. 10. in corpore, vbi sic habet: *Secundum naturam propter colligentiam virium anima in vna essentia, & anima, & corporis in vno esse compositis, virtus superiora, & inferiores, & etiam corpus, & anima inuicem in se influunt, quod in aliquo eorum superabundat, & inde est, quod ex apprehensione anime transmutatur corpus secundum calorem, & frigus, & quandoque vsque ad sanitatem, & aegritudinem, & vsque ad mortem, & 1. 2. q. 22. art. 2. ad 3. li. inquiring. Est autem, & alia naturalis transmutatio organi prout organum transmutatur, quantum ad suam naturalem dispositionem; puta, quod calefit, aut infrigidatur, & alio simili modo transmutatur, & huius transmutatio per accidens se habet ad actum apprehensivum, sed ad actum appetitus sensitivi per se ordinatur huiusmodi transmutatio. Vnde in definitione motuum appetitivum partim materialiter ponitur aliqua naturalis transmutatio organi, sicut dicitur, quod ira est accensio sanguinis circa cor, &c. Vltèrius supponendum est huiusmodi transmutationem corporalem debere proportionari affectioni animæ à qua occasionaliter, & per accidens dimanat, vnde sicuti ex timore, vel tristitia oritur frige factio, & contractio per quam pori corporis constringuntur, vt docet D. Thom. citata q. 26. de veritate art. 3. in corpore, ita è contra ex amore, delectatione, & gaudio ipsius animæ, oritur etiam modo dicto calor, liquefactio, & dilatatio organi corporalis, per quam pori corporis dilatantur, vt docet idem D. Thom. 1. 2. q. 28. art. 5. experientiaque ipsa comprobatur.*

5. 5. Ex dictis ergo deducitur ratio eius, quod dicebamus, cum enim ex amore, & delectatione,

Statione, gaudioque animæ circa spirituales res, oriri possit saltem per accidens transmutatio in organo corporali, secundum calorem, liquefactionem, & dilatationem, inde est quod semel supposito hoc calore, & dilatatione in corporali organo, maximeque adiuncta naturæ debilitate, possint aliquando, etiam nulla præcedente, vel præsentis imaginatione turpi, in ipso corporali organo insurgere, etiam renuente voluntate, motus sensuales, & turpes, imo & in aliquibus, in quibus virtus retentiva feminis fuerit debilis, poterunt tales motus vsque ad eius effusionem omnino inuoluntariam, imo & ipsis incognitam peruenire, vt citatus Magister Basilius Legionensis, vbi supra bene adnotauit, docuitque expresse Abulensis in Mathæi 4. quæst. 68. ad 5. his verbis: *Calesceto corpore insurgit in homine motus libidinis, etiam sine aliqua imaginatione præcedenti, vel præsentis, & iste motus est purus naturalis, nec habet rationem peccati.* In similibus ergo casibus loquitur Mysticus noster Doctor, cuius proinde doctrina securissima, & verissima est.

Potest que id ipsum amplius confirmari ex eo, quod iuxta communem Doctorum consensum, huiusmodi feminis effusio ex corporis debilitate, nulla alia præcedenti causa oritur, quod adeo verum est, vt asserat Abulensis in cap. 15. Leuiti. quæstione 2. & paradox. 1. capite 45. quod ieiunantes potius nocturnam patiuntur pollutionem diebus quibus ieiunant, quam diebus quibus comedunt abundanter, & potissimum, cum ante accubitum aquam solum biberint, non quidem, quia ex hoc materia seminalis multiplicatur, sed quia ex inde virtus retentiva feminis laxatur, & debilitatur. Illi ergo in quibus similis naturæ debilitas reperitur, (de quibus in hac propositione expresse loquitur Mysticus N. Doctor) nihil mirum, quod propter qualis immutationes corporales, etiam si ex læticia, vel delectatione spirituali accidentaliter modo dicto proueniant, patiantur prædictos motus, ipsismet secundum superiorem partem illos respicientibus, imò & aliquando nescientibus, & absque vlla imaginatione turpi præcedente, vel præsentis.

Accedit alia ratio id ipsum suadens, quia scilicet proprius vnus cuiusque naturalis amor in quauis re quantumuis sancta aliquid suum requirere solet, quod optime notauit Taulerus serm. vnico Dominicæ 16. post Trinit. vbi sic habet: *Hic enim noxius amor semper aliquid suum requirit, hacque de causa, & concionibus interest, & Venerabile percipit Sacramentum, vt videlicet aliquid suum accipiat, qui aures habet audiendi audiam, &c.* Quod adeo verum est, vt Rosignolius lib. 3. de disciplin. Christian. perfe& cap. 6. loquens in proprijs terminis ad rem nostram dixerit: *Voluptas quæ ex spiritu dulcedine fluit, quæ nobis ipsis maxime placere solemus, magis nutrit amorem nostris, quam illecebræ rerum mundanarum, &c.*

Hinc ergo fit, vt cum anima gaudium, & spiritualem delectationem, ac voluptatem in diuinarum rerum contemplatione percipit, ibi etiam naturalis amor quasi insensibiliter, ipsaque anima, vel nesciente, vel repugnante, aliquid sibi proprium requirat, & ideo facile ex tali naturæ desiderio, & appetitu labitur imaginatio ad representandum taliter aliquod obiectum, etiam si aliàs in se ipso sanctum sit, vt delectationem libidinofam excitare possit, vnde turpis motus in inferiori parte, reluctante, vel nesciente ipsa anima insurgunt, nam is qui gaudio, & læticia afficitur, vicinam quandam dispositionem habet ad hoc, vt obiecta libidinosa, vel modo libidinosa

B.
Joannis
à Cruce

Opera
Mystica

NVI

128

ei proponatur, sic attestante D. Gregorio lib. 29. Moral. cap. 12. ibi: *Quia etenim latius voluptas iuxta est, letis moribus luxuriam proponit.*

3. Consulto autem omittimus rationem aliam, quae defumitur ex malignitate, & arte, ac impugnatione Dæmonis, immitentis in phantasia orationis tempore representationes turpes, ut inde turpes motus excitentur, qui animam ab ipsa contemplatione auertant: hanc ergo rationem consulto omittimus, quia & si verissima sit, communique Sanctorum Patrum, & Doctorum Catholicorum consensu comprobata, quorum testimonia passim occurrentia modo referre non oportet, eandemque rationem secundo loco assignet Mysticus noster Doctor, inter tres rationes, quas initio illius c. 4. ubi hæc doctrina continetur, proposuerat, tamen de hoc nullus unquam dubitavit, nec id ab aliquo notatum est, sed solum difficultas aliqua esse potuit in prima illa ratione, quam in principio eiusdem capituli assignat IOANNES noster, nosque in principio huius præfiximus, quam proinde dumtaxat elucidandam, & explicandam suscepimus, eiusque legitimum sensum verissimum esse, & ab omni sinistra suspitione omnino liberum optimæque doctrinæ, tam à Theologis, quam à Philosophis communiter receptæ, necnon, & experientiæ omnino conformem esse constat, quod pro eius securitate, & elucidatione satis superque erat: sed pro maiori abundantia, & ut consuetum ordinem seruemus, plura Sanctorum Patrum, & illustrium Doctorum testimonia, in quibus hæc eadem doctrina Venerab. nostri IOANNIS expresse continetur, subiungemus.

§. III.

Testimonijs SS. Patrum, & illustrium Doctorum eadem doctrina corroboratur.

7. ET in primis habemus de hac re illustre, & expressum testimonium in D. Gregorio lib. 10. Moralium c. 8. ubi sic loquitur: *Sæpe contingit, ut ad summa iam mens spiritus eleuet, sed tamen hanc importunis carotens actionibus impugnet, cumque ad contemplanda caelestia animus ducitur, obiectu actionis illicitæ imaginibus reuerberatur, nam carnis reperit hæc stimulus sauciat, quem extra carnem contemplatio sancta rapiobat, celum ergo simul infernum sociatur, cum vnam eandemque mentem, & subleuatio contemplationu illuminat, & impunitas tentationis obscurat, ut & videat intendendo, quod appetat, & succumbendo in cogitatione trahit, quod erubescat. De caelo quippe lux oritur, infernus autem tenebris possidetur, in vno ergo celum infernusque redigitur, cum mens, quæ iam lucem patriæ superna considerat, etiam de carnis bello tenebras occultæ tentationis portat, &c. Idemque docet li. eiusdem operis c. 19. ubi sic in ipso orationis sacrificio importuna se cogitationes ingerunt, quæ hoc rapere, volunt colere vultum, quod in nobis Deo stantes immolamus. Vnde abraham cum ad occasum solis sacrificium offerret, resistens aues pertulit, quas studiosè ne oblatum sacrificium raperent, abegit; sic nos cum in ara nostræ holocaustum Deo offerimus, ab immundis hoc volucris custodiamus, ne maligni spiritus, & per se cogitationes rapiant, quod mens nostra offerre se Domino vtiliter sperat, &c.*

10.

Id ipsum fatetur ex propria experientia D. Hieronymus in dialogo ad uictoriam Lucif.

Luciferianos, sic inquit: *Creberrimè in oratione mea, aut per porticus de ambulo, aut de fune-
re computo, aut abductus turpi cogitatione etiam que dictu erubescenda sunt, gero, &c.*

Consentit D. Bernardus tractatu de interiori domo ca. 40. sic inquit: *Cum ad cor-
meum redire volo, desideriorum carnalium turba, & multitudine vitiorum tentationibus suis cogi-
tationem meam dissipant, & intentionem cordis in oratione perturbant, & dum conuertitur ad Deum
post perpetrata vitia studeo, & contra hæc eadem vitia, qua perpetravi illum exorare conor, occur-
runt cordi phantasmata peccatorum, qua feci, & mentis mea aciem reuerberant, confundunt ani-
mum, & deprecationis meæ vocem premunt, ita mala, qua feci cogitationi meæ suis imaginibus im-
pressa in ipsa mea oratione me conturbant. Caterum quanto grauiore tumultu cogitationum car-
nalsium premor, tanto ardentius orationi insistere debeo, &c.*

Accedit D. Bonauentura de 5. processu Religion. ca. 5. vbi tale præbet documentum: *Sicut Abraham Deo iubenti sacrificia offerens, descendentes supra ea volucres ad lacerandum,
vel fœdandum solite abigebat, ita & nos ne aliquando in conuentu Dei appareamus vacui, quan-
do cumque sacrificia ei offerentes bona voluntatis, bona actionis, bona locutionis, sacre meditationis,
& pia affectionis volucres, ad est, malarum cognitionum, & afflictionum statim abigere debemus, ne
ea nobis dissimulantibus aliquatenus maculent, & Deo ingrata efficiantur, & nobis inefficacia ad
meritum, & spirituales profectum, &c.*

Hoc idem documentum præbuit S. Mater nostra THERESIA Mansioni 2. cap. vnico, vbi sermonem instituit de oratione illius Mansionis propria, sic inquit: *Pro-
curemus, quam possumus accuratissime, agere quod in nobis est, & ab animalibus illis venenatis
caueamus: sæpe namque nos Dominus à malis cogitationibus & ariditatibus impugnari vexarique
sinit, vt eas à nobis ipsi displicere non possimus.*

Id ipsam adnotauit D. Ioan. Climacus gradu 11. qui est de incorruptibili castita-
te, sic inquit: *Persecutemur, & diligenter metiamur atque obseruemus, qua nobis, dum psallimus
inunditas ac suauitas ex fornicationis spiritu, quenem vero ex spiritualibus eoloquijs atque ex eo-
rum virtute & gratia obueniat: noli diueneris tibi ipsi occultus & ignotus esse. Vidi enim quosdam
dum ex animo pro suis charis & dilectis orarent, ex huiusmodi memoria in concupiscentiam præcipi-
tatos, charitatis legem se implere putauisse, &c.*

Accedit S. Diadochus Episcopus, cuius opera habentur tom. 5. Veterum Patrum
cap. 88. de perfectione spirituali, sic inquit: *Sic igitur accidit, vt anima honesta, & non
honestæ eodem puncto temporis cogitet, sicut homo cuius exemplum supra posuimus, eodem temporis
spatio friget, & tepescit, ex quo enim mens nostra in duplicem cognitionem delapsa est, necesse habet,
vt eodem momento quamuis nolens honesta, & turpia cogitata ferat, & præsertim, qui ad subtili-
tatem discernendi veniunt. Semper enim, vt mens properat aliquid honesti considerare, continuo
subit recordatio mali.*

Confirmatur id ipsum exemplis S. Cathar. Senensis, & S. Brigittæ, de quibus refert
Blosius cap. 4. monialis spiritualis, plures motus, & cogitationes inhonestos, & turpes
etiam tempore lacæ communionis, & spiritualium exercitiorum passas fuisse, ex
quibus non paruum dolorem, & molestiam capiebant; ac proinde non in earum de-
meritum, aut culpam, sed potius meritum cedebant, & idè ipse Deus prædictæ S.
Catharinæ dolenti, & afflictæ dixit: *Cur te ipsam crucias, si tibi molesti sunt, ecce ipse præsens
adsto. Idemque refert ex se ipso Palladius in historia Lausiaca, & in lib. qui Vitæ Pa-
trum dicitur, plura ad hoc propositum exempla passim reperiuntur.*

Tan-

B.
Joannis
à Cruce

Opera
mystica
NVI
128

14.

Tandem doctrinam hanc in sensu explicato docent plures Theologi, videlicet Ioannes à Iesu Maria tract. 2. de schola orationis dub. 46. Thomas Sanchez lib. de Matrimonio disp. 45. num. 4. ubi ex communi Doctorum sententia, inter occasiones, ex quibus sine culpa nostra oriri solent motus inhonesti, & turpes, numerat occasionem, sic inquit: *Constat inter omnes Doctores, quoties pollutio sequitur prater intentionem ex aliqua causa necessaria, vel conuenienti corpori, vt est cibus, vel potus moderatus, aut animi, vt orare, studere, &c. nullam esse culpam non desistere à causa illa, &c.* Quod idem alij Doctores asserunt, ac denique id ipsum docet, approbans hanc propositionem Mystici nostri Doctores, Magister Basilius Legionensis in Defensorio sæpè citato, propositione 18. & ideo nulla potest rationabilis suspicio suboriri de huius doctrinæ veritate, & feceritate, neque turpis error Illuminatorum potest ex vi huius propositionis Mystico nostro Doctore imputari cum potius, vt demonstratum est, huic errori in hac eadem propositione omninò aduectetur, eundemque in suis libris passim damnet, quatenus frequentissimè rigidam mortificationem internam, & externam, bellumque continuum contra carnem, & sanguinem, efficaciter suadet.

CAPVT XI.

ELVCIDATUR PROPOSITIO VNDECIMA,
Sanctorumque Patrum & illustrium Doctorum
testimonijs corroboratur.

1. **D**EVENIAMVS iam ad vndecimam propositionem, quæ notata fuit in Mystico nostro Doctore, habeturque lib. 2. operis inscripti *Nox Obscura*, c. 16. in principio, ubi sic inquit.

Obscuritas, de qua hoc loco loquitur anima, circa appetitus & potentias sensiuas interiores & spirituales (sicuti iam diximus) versatur, qua omnes in Doctrina ista in suo lumine naturali obscuratur: vt hoc lumine repurgato, possint supernaturali lumine illustrari. Appetitus siquidem sensiuus & spirituales consopiti sunt & mortificati, nec valent rem aliquam siue diuinam, siue humanam dulciter degustare, affectus animæ oppressi & coarctati, nec sese mouere aut aliquid rei inuicem possunt imaginatio ligata, nec aliquem discursum aptum formare potest: memoria exstincta: intellectus obtenebratus, & quod hinc sequitur voluntas etiam arida & angustiata, vniuersa potentia euacuata, & super omnia densa quadam & onerosa nube animam premit, qua illam coarctat, & quasi à Deo alienat.

§. I.

Doctrina huius propositionis Sanctorum Patrum, & illustrium Doctorum testimonijs confirmatur.

2. **P**ROPOSITIONEM hanc ideo aliqui difficilem & duram, minusque veram existimauerunt, quia censent animas iustas ad Dei vniionem media oratione, & contra-